

Årsberetning 2023

Ta vare på smilet

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Rogaland

Innhold

Forord	5	Spesialistkandidater	9
Kompetansesenterets samfunnsoppdrag	6	Henvisninger	10
Virksomheten	7	Kompetanse- og fagutvikling	11
Organisering	7	Forskning	14
Økonomi	7	Ekstern finansiering: tildelinger, søknader og aktive prosjekter	14
Personell	7	Publisering og formidling	15
Ombygging	7	Forskningssamarbeid og nettverk	17
Klinisk virksomhet	9	En kort oversikt over de største prosjektene	17
Ansatte, årsverk og arbeidsforhold	9		

Forord

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogaland, TkRogaland gjør en forskjell for innbyggerne i fylket. Haugesund og Stavanger spesialisttannklinikk gir befolkningen i Rogaland tverrfaglige spesialisttannhelsetjenester.

Vi tilbyr tverrfaglig tannbehandling til dem med størst munnhelseutfordringer, samtidig som vi har fokus på å unngå overdiagnostikk og overbehandling, og gir nødvendig tannhelsehjelp.

TkRogaland ønsker å bidra til å skape åpenhet og dialog omkring uønskede hendelser. Først når vi våger å snakke om feil og kvalitetsavvik, er det mulig å gjøre noe med dem.

De odontologiske kompetansesentrene har et særskilt ansvar for forskning rettet mot innbyggere med rettigheter til offentlig finansierte tannhelsetjenester og personer med omfattende tannhelseproblemer. Forskningsavdelingen ved TkRogaland er opptatt av ulikhet i munnhelse, og driver praksisnær forskning på sårbare og spesielt utsatte pasientgrupper.

De regionale odontologiske kompetansesentrene er tannhelsetjenestens parallell til sykehusene. Tannhelsepersonellet vårt gir råd, veiledning og opplæring til både offentlige og private kollegaer.

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogalands årsmelding må sees i sammenheng med Tannhelse Rogalands årsmelding. Vi er gjensidig avhengige av hverandre. Vi lykkes sammen, og vi har felles utfordringer.

Årsrapporten viser noe av bredden og omfanget av TkRogalands samfunnsnyttige og viktige arbeid.

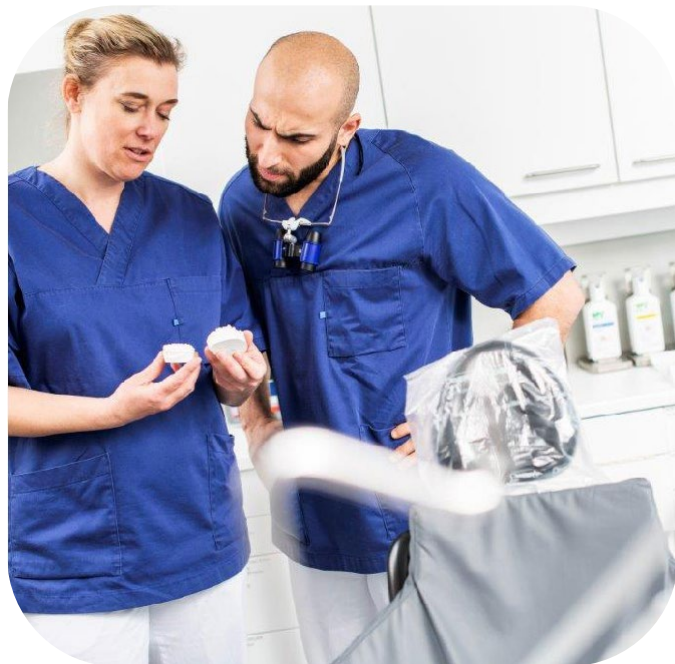
Kompetansesenterets samfunnsoppdrag

Stortinget har siden 2003 bevilget midler til oppbygging av regionale odontologiske kompetansesentre. Det finnes i dag fem odontologiske kompetansesentre i landet. De er lokalisert i Oslo, Bergen, Trondheim, Tromsø og Stavanger.

De regionale odontologiske kompetansesentrene bidrar til et tannhelsefaglig kompetansemiljø i regionen. Det sikrer befolkningen tverrfaglig spesialistbehandling og bidrar til fagutvikling og forskning i hele tannhelsetjenesten.

De odontologiske kompetansesentrenes hovedoppgaver er å:

- øke tilgjengeligheten til tverrfaglige spesialisttannhelsetjenester
- bidra til fagutvikling og tilby rådgivning og etterutdanning
- drive praksisnær forskning
- tilby klinisk praksis for tannleger under spesialistutdanning

Virksomheten

TkRogaland eies av Tannhelse Rogaland FKF. Tannhelse Rogaland FKF er et fylkeskommunalt foretak og ivaretar fylkeskommunens ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten.

TkRogaland sikrer befolkningen tverrfaglig spesialisttannhelsetjenester i hele regionen. Spesialistklinikken mottar henvisninger fra offentlige og private tannklinikker, og fra primær- og spesialisthelsetjenesten.

Universitetet og høyskolene i fylket har ikke et fagmiljø med tannhelsefaglig kompetanse. TkRogaland har derfor en viktig rolle i fagutvikling og kompetanseheving i regionen.

Forskningsavdelingen gir oral helseforskning i en region hvor dette tidligere har vært fraværende. Forskningsavdelingens visjon er å bli en ledende nasjonal aktør i fagutvikling og praksisnær forskning på oral helse, med et særlig fokus på forskning rettet mot sårbare grupper og personer med omfattende tannhelseproblemer. Avdelingen samarbeider også med andre fagmiljøer, både lokalt og nasjonalt. Avdelingen arbeider for å synliggjøre forskningen, også utenfor forskningsmiljøet, både til tannhelsepersonell og til befolkningen.

Alle disse faktorene bedrer både tilgjengelighet og kvalitet på tannhelsetjenestene i Rogaland, både i den offentlige- og private tannhelsetjenesten.

Organisering

Fylkestannhelsesjefen er øverste leder for Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogaland. Leder av TkRogaland har det daglige lederansvaret og sitter i fylkestannhelsesjefens ledergruppe.

Kompetansesenteret består av Stavanger og Haugesund spesialisttannklinikker, en forskningsavdeling og en avdeling som tilbyr tilrettelagt tannbehandling til pasienter som ikke mestrer ordinær tannbehandling (TOO-tjenesten).

Forskningsavdeling ledes av forskningsleder. Det er en leder for TOO-teamene, og det er klinikkledere på spesialisttannklinikken. Disse lederne utgjør Kompetansesenterets ledergruppe.

Mellomlederne har ulik stillingsprosent knyttet til ledelse og varierende grad av personal, fag og økonomiansvar

Økonomi

Kompetansesenteret får sine inntekter fra Helsedirektoratets tilskuddsordning, Etablering og drift av regionale odontologiske kompetansesentre, overføringer fra Tannhelse Rogaland, pasientinntekter og noe ekstern finansiering.

Personell

TkRogaland har god bemanning. Ved årsskifte er det kun en vakant stilling, stillingen for spesialist i oral medisin og oral kirurgi ved Haugesund spesialisttannklinik har stått ledig siden april.

Helt på tampen av året er Stavanger spesialisttannklinik i ferd med å rekruttere ny klinikkleder.

Det er opprettet et nytt team med psykolog, tannlege og tannhelsesekretær som skal jobbe med tilrettelagt tannhelsetjenester til barn og unge slik den nasjonale faglige retningslinjen Tannhelsetjenester til barn og unge 0-20 år anbefaler.

I forskningsavdelingen er det ansatt en ny forsker. En tidligere stipendiat har fullført doktorgraden sin og gått videre til en stilling som forsker. En forskningsmedarbeider er i permisjon, og ansatt en vikar med mer administrative oppgaver, og som har kommunikasjonsoppgaver. Ved årsskifte er vi i ferd med å ansette to nye senior forskere.

Det har vært utfordrende å rekruttere til ledige tannhelsesekretærstillinger i 2023. Det er også i denne yrkesgruppen vi finner høyest turnoverintensjon. Flere oppgir at de vurderer å begynne i den private tannhelsetjenesten. Årsakene til dette er bedre betingelser, da først og fremst lønn, men også at de opplever stort arbeidspress på jobben.

Ombygging

TkRogalands lokaler i Hillevåg har i 2023 vært under ombygging, hvor det i første halvdel av året påvirket forskningsavdelingen, og i andre halvdel av året påvirket Stavanger spesialisttannklinik. Det har ført til perioder med mangel på kontorplass med hjemmekontor, deling av kontorer og bruk av møterom som kontorplass.

Dette har påvirket produksjonen både hos forskningsavdelingen og Stavanger spesialisttannklinik. I forskningsavdelingen har man hatt mindre produktivitet på grunn av dårlige fysiske arbeidsforhold. På Stavanger spesialisttannklinik har man kunnet ta inn færre pasienter på grunn av mangel på plass. Klinikken har likevel klart å holde åpent gjennom hele byggeprosessen.

Stillingstype	Antall
Forskere med ph.d.	4
Stipendiater	7
Tannlegespesialister	16
Eksterne tannlegespesialister	2
Tannleger	2
Tannpleiere	4
Tannhelsesekretærer	30
Sterilforsyningsmedarbeider	1
Psykologspesialist/psykolog	3
Resepsjonist	4
Administrasjon og støttepersonell	2
Ledelse	4

TkRogaland har det faglige og administrative ansvaret for TOO-tilbudet og tannbehandling i narkose i Tannhelse Rogaland. Det er imidlertid tre heltidsansatte i TOO-teamet i Stavanger.

Flere av de ansatte i disse teamene har en liten stillingsbrøk i disse teamene og sin hovedstilling i Tannhelse Rogaland. Enkelte har resten av stillingsprosenten sin i privat virksomhet.

Klinisk virksomhet

Ansatte, årsverk og arbeidsforhold

Det finnes åtte ulike odontologiske spesialiteter. I 2022 vedtok myndighetene å godkjenne en ny spesialitet, kalt multidisiplinær odontologi. Alle spesialitetene bortsett fra den nyeste er representert på TkRogaland i ulike stillingsbrøker. De fleste medarbeiderne er ansatt i faste stillinger, men det er også to tannlegespesialister som etter eget ønske er ansatt i små midlertidige engasjement.

Tidligere har TkRogaland hatt et tverrfaglig tilbud til pasienter med smerte relatert til tyggemuskulatur og/eller kjeveledd med omliggende strukturer. Helsedirektoratet besluttet å ikke videreføre det i 2023.

Spesialistkandidater

Tannhelse Rogaland opprettet i 2012 et utdanningsfond. Det finansierer lønn til spesialistkandidater under utdanning. Spesialistkandidatene tilbys 75% lønn under utdanning mot bindingstid. Det er et viktig rekrutteringstiltak for tannlegene i allmenn tannhelsetjeneste. Det er for tiden én tannlege i Tannhelse Rogaland som er under spesialistutdanning. Én tannlege har søkt opptak i pedodonti og fått anbefaling fra Tannhelse Rogaland, samt inngått avtale om lønn under utdanning mot bindingstid.

Antall personer pr. 31.12.2023						
Fagområde	Stavanger		Haugesund		Totalt	
	Person	%	Person	%	Person	%
Endodonti (rotfylling)	2	100	1	100	3	100
Oral medisin og oral kirurgi	3	200	2	30	4	230
Oral protetik (rehabilitering)	3	180	1	60	4	240
Pedodonti (barnetannpleie)	3	230	1	90	4	320
Kjeveortopedi (tannregulering)	2	200	1	30	3	230
Kjeve- og ansiktsradiologi (røntgen)	1	40	1	20	1	60
Periodonti (tannkjøttbehandling)	1	50	1	50	2	100
Multidisiplinær odontologi	0	0	0	0	0	0
Tannpleier	3	210	1	30	4	240
Tannleger	1	5	1	60	2	65
Totalt	19		10		27	

Henvisninger

Både Haugesund og Stavanger spesialisttannklinikker tar imot henvisninger fra privat og offentlig tannhelsetjeneste. Det er gledelig å se at vi stadige også mottar flere henvisninger fra primær- og spesialisthelsetjenesten ellers. Det kan tyde på at odontologien er i ferd med å integreres bedre i medisinen.

Det er inngått avtale med Vestland fylkeskommune om at prioriterte pasienter i Sør-Hordaland tilbys spesialisttannlegetjenester i Haugesund. Tannhelsetjenesten i Agder henviser barn bosatt nordvest i fylket til pedodontistene på Stavanger spesialisttannklinik.

Antall henvisninger			
Fagområde	Stavanger	Haugesund	Totalt
Endodonti (rotfylling)	387	510	897
Oral kirurgi	1 112	144	1 256
Oral protetik (rehabilitering)	335	189	524
Pedodonti (barnetannpleie)	417	154	571
Kjeveortopedi (tannregulering)	292	82	374
Kjeve- og ansiktsradiologi (røntgen)	204	146	350
Periodonti (tannkjøttsbehandling)	158	120	278
Multidisiplinær odontologi	0	0	0
Totalt	2 905	1 345	4 250

Kompetanse- og fagutvikling

Rådgivning, veiledning og fagstøtte

De regionale odontologiske kompetansesentrene er tannhelsetjenestens parallell til sykehusene.

Tannlegespesialistene har deler av arbeidstiden sin avsatt til fagstøtte. De gir råd og veiledning til kollegaer i offentlig og privat tannhelsetjeneste. Allmenntannlegene henviser pasienter, eller tar kontakt med spesialistene på telefon eller e-post når de har spørsmål om diagnose eller behandling.

Kurs og foredrag arrangert av TkRogaland

Kompetansesenteret har de siste årene arrangert flere klinisk rettede kurs og forskningsseminar. Både for den offentlige- og private tannhelsetjenesten.

Seminar og kurs på kompetansesenteret

Viste L, MAP konsulent, Master i relasjonsbehandling. *Den sinte pasienten*, februar.

Holmstrøm M, Adj professor Karolinska Institutt. *Øre-nese-hals for tannleger*, mai.

Storesund T, spesialist i oral protetik. *Hands on kurs: Anteriore kompositter*, september, Haugesund spesialisttannklinikk.

Samuelsen E, spesialist i endodonti. *Arbeidskurs i maskinell endodonti*, oktober.

Samuelsen E, spesialist i endodonti. *Arbeidskurs i maskinell endodonti*, oktober.

Samuelsen E, spesialist i endodonti. *Avansert arbeidskurs endo – biokeramer og nye filsystemer*, november.

Foredrag av ansatte på Stavanger- og Haugesund spesialisttannklinikk

Lea K og **Møller H**, psykologspesialister. *Kurs om dissosiering*. TOO Rogaland, Stavanger, januar 2023.

Våg MH, tannpleier. *Tannhelse hos Posten pensjonistforening*, april 2023.

Møller H, psykologspesialist. *Redde barn hos tannlegen*. Distriktsmøte kompetansesenteret, Mandal, juni 2023.

Haugland L og **Gramstad IS**, spesialister i kjeveortopedi. *Ektopiske hjørnetenner*. Webinar, juni 2023.

Haugland L, spesialist i kjeveortopedi, **Benediktsdottir I**, spesialist i kjeve- og ansiktsradiologi, **Tabbara A**, spesialist i endodonti, **Volz G**, spesialist i oral kirurgi og oral medisin og **Skeie IG** spesialist i kjeveortopedi. *Ektopiske hjørnetenner – et interdisiplinært samarbeid*. Tannhelse Rogalands personellmøte, Haugesund, september 2023.

Queseth HMK, Tannlege i TOO-team, *Angstbehandling og tilrettelagt behandling for TOO-pasienter og systematisk kognitiv adferdsterapi i TOO*. Nasjonal nettverkssamling, Oslo, september 2023.

Volz G og **Brukas M**, spesialister i oral kirurgi og oral medisin, *undervisning og liveoperasjon*, for 20 tannleger fra ulike tannhelsedistrikt, oktober 2023.

Queseth HMK, Tannlege i TOO-team, *Premedisinering og tiltak for å forebygge utvikling av tannbehandlingsangst*. Kvalitetssirkel for Karmøyklinikene, Karmøy, oktober 2023.

Houlihan C, **Nielsen MK**, spesialister i pedodonti og **Møller H**, psykologspesialist. *Kunnskapsreisen for tannhelsepersonell*. Kurs for Sandnes tannhelsedistrikt, november 2023.

Houlihan C, **Nielsen MK**, spesialister i pedodonti og **Møller H**, psykologspesialist. *Kunnskapsreisen for tannhelsepersonell*. Kurs for Stavanger tannhelsedistrikt, november 2023.

Mauland EK, **Storesund T**, **Østensjø VK**, *Den skjøre pasienten*. Distriktsmøte Nord-Rogaland, Haugesund, november 2023

Benediktsdottir I og Aasmir ÅW. *Nye strålevernsrutiner*, webinar, innspilt i november 2023.

Nielsen MK, spesialist i pedodonti, *Traumer og oppfølging*, Distriktsmøte Nord-Rogaland, Haugesund, november 2023.

Queseth HMK, Tannlege i TOO-team, *Anestesi, anestesiteknikk, injeksjonstilvenning og behandling av pasienter med behandlingsvegving*. Kurs for nyansatte i Nord-Rogaland tannhelsedistrikt, Haugesund, november.

Houlihan C, **Nielsen MK**, spesialister i pedodonti og **Møller H**, psykologspesialist. *Kunnskapsreisen for tannhelsepersonell*. Kurs for Sør-Jæren tannhelsedistrikt, desember 2023.

Andre bidrag fra ansatte på Stavanger- og Haugesund spesialisttannklinikk

Das R, Dahllöf G og **Løken SY**, *Oral helse hos barn 0-3 år*, bokkapittel i Helsesykepleie i praksis, 2023.

Tverrfaglig spesialistgruppe

Tverrfaglig spesialistgruppe er en behandlings- og planleggingsgruppe, som består av tannpleiere, spesialister innen pedodonti, kjeveortopedi, oral kirurgi og oral protetik. Kompetanse i radiologi, endodonti og periodonti kan innhentes umiddelbart ved behov. Alle spesialistene er ansatt på Stavanger spesialisttannklinikk, bortsett fra en ekstern spesialist i kjeveortopedi, som er privat praktiserende i Bergen.

Gruppen ledes av en spesialist i pedodonti som forbereder kasusene, koordinerer behandling og skriver epikriser. Pasienter med behov for tverrfaglig utredning og behandlingsplanlegging kan henvises til gruppen. Flere av pasientkasusene har kompliserte medisinske og odontologiske utfordringer. Det er ofte nødvendig å samarbeide med Stavanger Universitetssjukehus og TAKO-senteret om disse pasientene. TAKO-senteret er et nasjonalt kompetansesenter for oral helse ved sjeldne diagnoser. Den tverrfaglige spesialistgruppen hadde fem møter og behandlet 18 kompliserte pasientkasus i 2023.

Hospitering

Hospitering innebærer at hospitanten (spesialist, allmenntannlege, tannpleier eller tannhelsesekretær) er til stede og får opplæring under spesialistbehandling. Både ansatte i offentlig og privat tannhelsetjeneste er velkomne til å hospitere på Haugesund og Stavanger spesialisttannklinikker. Noen ganger behandles pasienten av hospitanten under veiledning av spesialisten, andre ganger er det spesialisten som behandler pasienten med deltagelse av allmenntannlegen. Det gis også mulighet for at hospitanten tar med egne pasienter som behandles under veiledning av spesialister. Klinisk trening er nødvendig for å tilegne seg praktiske ferdigheter.

Flere tannlegespesialister tilbyr opplæring på lokal tannklinikk. Da behandler allmenntannlegen(e) egen pasientene under veiledning av tannlegespesialist.

Kompetansesenteret hadde i løpet av året 25 forskjellige tannleger i hospitering i til sammen 46 dager, tre tannpleiere i til sammen 6 dager og sju tannhelsesekretærer i 16 dager. I tillegg var en psykolog på hospitering i TOO-team to dager.

Spesialistkandidater

TKRogaland har ikke hatt noen spesialistkandidat i praksis i 2023.

TOO – tilrettelagt tannhelsetilbud til tortur- og overgrepsofsatte og personer med sterk angst for tannbehandling (odontofobi)

Fylkeskommunene har fått i oppdrag av Helsedirektoratet å gi et tilrettelagt tannbehandlingstilbud til torturoverlevende, overgrepsofsatte og personer med sterk tannbehandlingsangst. Tannhelsetjenestens kompetansesentre har egne behandlerteam som tilbyr angstreduserende behandling.

Behandlingen består av to faser: først behandling av angstlidelser og deretter oral rehabilitering.

Behandlerteamene er tverrfaglige, og består av psykolog, tannlege, tannhelsesekretærer – og i noen tilfeller tannpleier. Tannhelse Rogaland har opprettet tverrfaglig team i Haugesund, Stavanger og på Nærbø.

Rehabilitering av pasientene som er ferdigbehandlet i de tverrfaglige teamene, blir utført både i egen organisasjon og hos privatpraktiserende tannleger. Mange av pasientene har omfattende rehabiliteringsbehov, og spesialisttannbehandling og behandling i narkose er ofte nødvendig.

Både psykologiske behandlingen og tannbehandlingen det første året gratis for pasientene. Det er lange ventelister både lokalt og nasjonalt for å motta behandling. Ventetiden varierer noe i fylket, det er i underkant av ett år i Stavanger og 1,5 års ventetid i resten av fylket.

I 2021 ble det gjennomført en nasjonal evaluering av TOO-tilbudet. I etterkant innførte Helsedirektoratet endringer i TOO-tilbudet. De vil bli gjeldende fra 2024 og er forventet å ville påvirke ventetidene da inklusjonskriteriene er stammet inn.

Tannbehandling i narkose

Tannhelse Rogaland gir tilbud om tannbehandling i narkose til pasienter som ikke mestrer ordinær tannbehandling.

Vi har tilbud om tannbehandling i narkose på Haugesund sjukehus og Stavanger universitetssjukehus, og ved begge spesialisttannklinikene. Det er særlig små barn, psykisk utviklingshemmede og TOO-pasienter som har behov for tannbehandling i generell anestesi.

I alt ble det i 2023 gjennomført 621 tannbehandlinger i narkose. For 144 pasienter var ventetiden under tre måneder, og for 477 pasienter mer enn tre måneder. Det gjøres kontinuerlig individuelle vurderinger, slik at småbarn og de pasientene med størst behov tas inn raskere. Vanligvis er det lengre ventetid for tannbehandling i narkose på sykehusene, enn på spesialistklinikene. Det henger sammen med tilgangen på anestesipersonell og operasjonsstuer. Pasienter med generelle helseutfordringer kan ofte kun få narkose på sykehus. Ventetiden beregnes fra den datoen pasienten ble henvist til behandling.

	Antall pasienter med ventetid over 3 mnd.	Antall pasienter med ventetid under 3 mnd.
Helse Fonna	40	32
SUS	133	22
Haugesund spesialisttannklinikk	104	10
Stavanger spesialisttannklinikk	200	80
Totalt	477	144

Forskning

I 2017 var forskningsavdelingen ved TkRogaland liten og fragmentert, og det ble pekt ut tre hovedområder for oppbygning og utvikling av avdelingen i strategien: rekruttering, publisering og formidling, samt ekstern finansiering.

Forskningsavdelingen ekspanderte betydelig i perioden 2018–2021, og det ble i 2023 gjennomført 11,15 årsverk i forskningsavdelingen, fordelt på 20 personer. Til sammenligning ble det i 2017 gjennomført 2,0 forskningsårsverk.

Forskningsavdelingen besto i 2023 av en tverrfaglig forskningsgruppe med kompetanse innen odontologi, psykologi, ernæringsfysiologi, helse og medisin, og cellebiologi. Av odontologisk personell er fire tannlegespesialister, to tannleger og en tannpleier.

Tre av forskningsmedarbeiderne er tannpleiere fra tannklinikker, som var lånt til avdelingen i forbindelse med datainnsamling i prosjektet «Oral helse for innsatte i fengsel» og prosjektet «SmartJournal for oral helse i sykehjem». Avdelingen har videre en stor bredde i forskningskompetanse og inkluderer forskere med professorkompetanse, doktorgrad og tannhelsepersonell.

Antall forskningsmedarbeidere tilsatt i 2023	Antall medarbeidere	Antall gjennomførte årsverk
Forskere med doktorgrad	6*	4,1
Tannlegespesialister i doktorgradsløp	2	0,8
Tannlegespesialister	2	0,5
Forskningsmedarbeider med odontologisk bakgrunn	4	0,35
Doktorgradsstipendiat	5**	4,6
Konsulent	1	0,8
Totalt	20	11,5

* hvorav en har professorkompetanse

** hvorav tre har odontologisk bakgrunn

I 2023 var åtte studenter tilknyttet TkRogaland, gjennom veiledning og faglig samarbeid. Dette inkluderte doktorgradsstipendiater og tannlege i spesialistutdanning.

Antall studenter tilknyttet i 2023	Antall
Doktorgradsstipendiater	7
Tannleger i spesialistutdanning	1
Totalt	8

Ekstern finansiering: tildelinger, søknader og aktive prosjekter

Det ble i 2022 tildelt 3 millioner kroner fra Regionale forskningsfond Rogaland til prosjektet SmartJournal for oral helse i sykehjem. Prosjektet gjennomføres i perioden 01.01.2022-31.12.2024, og midlene benyttes blant annet til å finansiere videre utvikling og testing av SmartJournal-verktøyet, en PhD-stilling og en koordinatorstilling.

Publisering og formidling

Vitenskapelige artikler

Bull VH og **Melbye EL**, *Ungdom mangler kunnskap om syreskader*, Den Norske Tannlegeforenings tidene, 2023. Sekundær artikkel. Også publisert i Tannstikka.

Karamehmedovic E, Petersen PE, Agdal MGL, Virtanen JI, *Improving oral health of children in four Balkan countries: a qualitative study among health professionals*, Frontiers in oral health, 2023.

Evensen KB og **Melbye EL**, *Proximity and information sharing in hospitals and nursing homes: Development of an instrument assessing health personnel's perceptions of proximity and information sharing with kitchen personnel*, Journal of Interprofessional Care, 2023

Lee HH og **Melbye EL**, *Nursing home caregivers' acceptance of, and experiences with, a new digital intervention for oral healthcare: a qualitative study*, Gerodontology, 2023

Myhren L, **Pawlowski A**, Schwob A, **Bull VH**. *Development and evaluation of an individualised dental habituation programme for children with autism spectrum disorder living in Rogaland, Norway*, European Archives of Paediatric Dentistry, 2023.

Melbye EL, **Bull VH**, Hidle KS, *Assessment of the SmartJournal Intervention for Improved Oral Care in Nursing Homes: Protocol for a Cluster Randomized Controlled Trial*, JMIR Research Protocol, 2023

Mauland EK, **Bull VH**, **Melbye EL** og Verket A. *Patient-reported outcomes following dental implant rehabilitation according to reason for missing teeth. A survey from a Norwegian population 8 years following treatment*, Journal of Clinical Periodontology, 2023.

Fullført PhD som en del av TkRogaland

Bryne E, avhandling, *How a dental anxiety service for torture, abuse and dental phobia patients works and why: A realist evaluation*, UiS, september 2023

Hauge MS, avhandling, *Treatment of Adult Dental Anxiety in Primary Care*, UiO, mai 2023

Vitenskapelige artikler i review

Evensen KB og **Melbye EL**. *Service variation in institutional food systems: the role of social proximity and information sharing across kitchen- and health personnel*. Submitted to Journal of interprofessional care. Til førstegangs vurdering hos Journal of Interprofessional Care

Mauland EK, **Melbye EL**, Verket A. *Self-reported complications following dental implant rehabilitation in a Norwegian population. Risk indicator assessment according to the burden of complications*. Til førstegangs vurdering hos Journal of Clinical Periodontology.

Knie LV, Leknes KN, Ying X, Lie SA, Bunæs DF. *Serum biomarker profiling in smokers and non-smokers following periodontal therapy. A prospective cohort study*. Til førstegangs vurdering hos BMC Oral Health.

Bergum KH, **Bull VH**, Stein LM, **Evensen KB**, *Prisoners' perceived oral and general health, and their experience with accessing, understanding and assessing health information: A qualitative study*, til 3. gangsvurdering hos European Journal of Oral Sciences.

Aardal V, Willumsen T, **Evensen KB**, *Differences in anxiety, depression, and oral health-related quality of life among dental anxiety patients with and without reported abuse experience*, til 2. gangsvurdering hos European Journal of Oral Sciences.

Populærvitenskapelig formidling

Evensen KB og **Melbye EL**, kronikk, «Gi matomsorg for eldre et helhetlig perspektiv!», Dagens medisin, mars 2023

Melbye EL, kronikk, «Hvordan vi velger mat», Stavanger Aftenblad, juni 2023

Bjørheim EK, populærvitenskapelig artikkel, «Ny metode: Barn med autisme klarer å gå til tannlegen», forskning.no, juli 2023

Bjørheim EK, populærvitenskapelig artikkel, «Slik kan de med mest tannlegeskrekk få orden på tennene», forskning.no, september 2023

Min doktorgrad, intervju med **Bryne E**: «Emilie forsket på tannlegeskrekk hos tortur- og overgrepsofsatte», Khrono, oktober 2023

UiS, intervju med **Bryne E**: «Korleis tilby tannbehandling til dei med tannlegeskrekk», september 2023

Tannstikka 05/23, intervju med **Bergum KH**: «Oral helse i fengsel», oktober 2023

Bjørheim EK, populærvitenskapelig artikkel, «Ungdom ble spurt om tannpuss hindrer syreskader på tennene. Svært mange tok feil», forskning.no, november 2023

Konferansebidrag

Mauland EK, *Pasienttilfredshet og komplikasjoner etter tannimplantatbehandling i Norge. En undersøkelse åtte år etter rehabilitering i to populasjoner med ulik årsak til manglende tenner*. Periodontistforeningens medlemsmøte, Stavanger, April 2023

Neupane SP og **Mauland EK**, Posterpresentasjon, *The influence of psychological stress and stress-related disorders in treatment outcome of periodontitis: A systematic review and meta-analysis*, Psychoneuroimmunology Research Society konferanse, Boulder, Colorado, USA, juni 2023

Knie LV, Posterpresentasjon, *Gene expression profiling in smokers and non-smokers with stage III-IV periodontitis*, CED/NOF IADR Oral Health Research Congress, Rhodos, september 2023.

Neupane SP, Chair Oral Session - *Behavioural, Epidemiology and Health Services Research* CED/NOF IADR Oral Health Research Congress, Rhodos, september 2023

Neupane SP, Onyeka I, Daray F og **Bull V** muntlig presentasjon, *Systematic Review of Longitudinal Associations Between Oral and Mental Disorders*. CED/NOF IADR Oral Health Research Congress, Rhodos, september 2023

Andre muntlige presentasjoner

Bergum KH, *Erfaringer som folkehelsekoordinator, forskingskoordinator og sitt doktorgradsprosjekt*, Tannhelsetjenestens kompetansesenter – Hvem er vi, og hva gjør vi? For studenter på utplassering i Rogaland, Stavanger, januar 2023.

Bryne E, *Ser du pasienten, før tennene?*, presentasjon for NOFOBI, Svolvev, februar 2023.

Mauland EK, *Pasienttilfredshet etter tannimplantatbehandling i Norge*, ITI Study-club, Haugesund, mars 2023

Bergum KH og **Evensen KB**, *Oral helse for innsatte i fengsel*, Folkehelsedag for tannpleiere i Tannhelse Rogaland, Stavanger, mars 2023

Melbye EL, *SmartJournal - et verktøy for bedre munnhelse hos pleietrengende eldre*, Distriktsmøte Sør-Jæren, Stavanger, april 2023.

Bryne E, *PhD'en i Pecha Kucha stil*, presentasjon for stipendiat nettverksforumet STIPNET, Stavanger, april 2023.

Mauland EK, *Pasienttilfredshet og komplikasjoner etter tannimplantatbehandling i Norge. En undersøkelse åtte år etter rehabilitering i to populasjoner med ulik årsak til manglende tenner*, Fagseminar/distriktsmøte TkRogaland, Mandal, juni 2023

Bryne E, *Ser du pasienten, før tennene?*, digitalt forskningsseminar for alle kompetansesentrene, juni 2023.

Karamehmedovic E, *Oral helsefremming og adferd i Balkan – samme ide, forskjellig problem?*, Tannhelse Rogalands personellmøte, Haugesund, september 2023.

Aardal V, *Overgrep, odontofobi og livskvalitet - studier av Rogalands TOO-pasienter*, Tannhelse Rogalands personellmøte, Haugesund, september 2023.

Mauland EK, *Bro eller implantat, hva foretrekker pasientene?* ITI Study-club, Stavanger, september 2023

Myhren LE, **Pawlowski AA**, Schwob A, *One size does not fit all- en presentasjon av et samarbeidsprosjekt mellom forskningsavdelingen, spesialisttannhelsetjenesten og allmenntannhelsetjenesten*, Tannhelse Rogalands personellmøte, Haugesund, september 2023.

Melbye EL, *Nursing home caregivers' acceptance of, and experiences with, a new digital intervention for oral healthcare: a qualitative feasibility study*, Helsetjenesteforskingskonferansen 2023, Stavanger, november 2023.

Knie LV, *Treatment outcome and serum biomarker profiling in smokers and non-smokers following periodontal therapy*, digitalt forskningsseminar for alle kompetansesentrene, oktober 2023.

Bergum KH, *Oral helse for innsatte i fengsel*, TPN Tannpleier ph.d. Nettverk Årsmøte, Oslo, desember 2023

Andre bidrag

Aardal V, **Knie LV**, **Pawlowski AA** og **Myhren LE**, tre postere på Tannhelse Rogalands stand på NTFs landsmøte, Lillestrøm, november 2023

Myhren L, **Lee H**, **Bull V**, *Evaluering av et tverrfaglig behandlingstilbud til pasienter med kjeveleddslidelser/ temporomandibular dysfunksjon (TMD)*. Rapport, mars 2023.

Robertsen C, Krona ER, **Bergum KH**, Saga KH, Nilsen AM, Jakhelln G, Aga H. Norsk tannpleierforenings arbeidsgruppe for innspill til Tannhelseutvalget.

Forskningssamarbeid og nettverk

Forskningsavdelingen samarbeider med praksisfeltet i Tannhelse Rogaland i en rekke forskjellige prosjekter. Dette inkluderer både kliniske prosjekter initiert av, og i samarbeid med, spesialisttannklinikken, i intervensjoner for å teste nye tannhelsetjenester, og i folkehelseprosjekter.

TkRogaland har samarbeid med en rekke universiteter og høyskoler, både knyttet til utdanninger og forskning. Studentene tilknyttet TkRogaland tar utdanningen sin på fire forskjellige universiteter og høyskoler.

En kort oversikt over de største prosjektene

Exploring the context, mechanisms and outcomes of a dental anxiety service for torture, abuse and dental phobia patients: a realist evaluation

Målet for TOO-tjenesten er å behandle tannbehandlingsangsten, for så å restituere tannsettet. Derfor består TOO-tjenestetilbudet av tverrfaglige team som behandler angsten først, og tannbehandler-team som deretter restituerer tannsettet. Den foretrukne behandlingsformen for de tverrfaglige teamene i TOO-tjenestetilbudet er kognitiv adferdsterapi, spesifikt in-vivo eksponeringsterapi gitt av tannbehandler i tannbehandlingssettingen. Selv om det foreligger god evidens for at kognitiv adferdsterapi kan redusere tannbehandlingsangst, viser litteraturen til et kunnskapshull om hvorvidt og hvordan, fra et tjenesteperspektiv, denne behandlingsformen når ut og hjelper den sammensatte TOO- pasientgruppen. Samtidig vet vi lite om hvordan tannbehandlere i de tverrfaglige teamene tar på seg den nye rollen som angstbehandlere. Ved å bruke rammeverket realist evaluation var dette sentrale spørsmål som avhandlingen tok for seg, for å komme nærmere å forstå hva med denne tjenesten som fungerer, for hvem, under hvilke omstendigheter, hvordan og hvorfor.

Data innhentet fra intervjuer og dokumenter resulterte i funn som beskrev hvordan relasjonelle og strukturelle faktorer påvirker hva med TOO som virker, for hvem, under hvilke omstendigheter, hvordan og hvorfor. Dette har resultert i tre publiserte artikler og en fullført doktorgradsavhandling og disputas.

Samarbeidspartnere: Institutt for sosialfag – UiS

Tannbehandlingsangst og livskvalitet

TOO-tjenesten tilbyr angstreduserende og tilrettelagt behandling for personer som har vært utsatt for tortur eller overgrep, og for dem med odontofobi. Det finnes i dag lite kunnskap om denne heterogene pasientgruppen, deres livskvalitet og orale helse. Det er heller ikke klart om det er vesentlige forskjeller mellom de inkluderte gruppene.

Ved hjelp av en spørreundersøkelse undersøker vi i dette prosjektet hva som påvirker TOO-pasientenes orale helserelaterte livskvalitet, samt mulige ulikheter mellom dem som har odontofobi og har vært utsatt for overgrep, og dem som kun har odontofobi. Ved å analysere panoramarøntgen undersøker vi oral status hos pasienter i TOO som har mottatt akutt tannbehandling i narkose ved Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogaland. Statistiske analyser begynner i løpet av få uker.

En artikkel om livskvalitet blant TOO-pasienter er publisert, og en artikkel om ulikheter mellom pasienter med og uten overgrepshistorikk er nå i en fagfelle vurdering.

Samarbeidspartnere: Institutt for klinisk odontologi – UiO.

Effekten av tannlegeadministrert kognitiv atferdsterapi på tannbehandlingsangst hos voksne pasienter

Flere studier viser redusert oral helse hos personer med tannbehandlingsangst sammenlignet med befolkningen ellers. Psykologiske intervensjoner, vanligvis i form av kognitiv atferdsterapi utført av psykologer, har i en rekke studier vist seg å være nyttig i behandlingen av tannbehandlingsangst. En effektiv behandlingsmetode designet for bruk av en vanlig tannlege, vil kunne føre til at flere pasienter får hjelp med sin lidelse.

Denne studien utviklet og testet en slik metode (D-CBT). I en RCT sammenlignes den med tannbehandling under sedasjon kombinert med kommunikasjonsmetoden «4 gode vaner». Nivå av tannbehandlingsangst måles sammen med livskvalitet, oral helserelatert livskvalitet og evne til å motta tannbehandling. Målingene gjentas etter 1 og 3 år.

82 pasienter har fullført behandlingen. Inklusjonskriteriet var alder over 18 år samt selvrapporert tannbehandlingsangst som hindret pasienten i å motta nødvendig tannbehandling. Førsteforfatter gjennomførte alle behandlinger i begge behandlingsgrupper.

Manualer beskriver detaljert metodene, og videoopptak ble gjort av alle behandlinger for å evaluere adherens til manualene.

Samarbeidspartner: Det odontologiske fakultet – UiO

Oral helse for innsatte i fengsel

Prosjektet bygger på en pilotstudie som ble gjennomført i Stavanger fengsel i 2018. Målet til studien er å kartlegge innsattes orale helse, samt mulige risikofaktorer for å utvikle dårlig oral helse, som for eksempel sosiodemografiske faktorer, bruk av helsetjenester, tannbehandlingsangst, fysisk og psykisk helse, samt generelle lærevansker. Videre vil studien teste ut en intervensjon basert på motiverende intervju for å undersøke om dette kan ha en effekt på innsattes motivasjon og atferd knyttet til ivaretagelse av egen oral helse.

Studien er gjennomført ved å intervju innsatte i fengsel ved tre ulike anledninger, slik at man kan se hvordan utviklingen er over tid. Fengslene har vært utrolig hjelpsomme, og studien kunne ikke vært gjennomført uten et godt samarbeid med dem.

Datainnsamlingen ble avsluttet i juni 2023, og dataen legges nå inn i system og analyseres for å se etter sammenhenger. Prosjektet har samlet inn store mengder data, som kan være nyttige for å forstå en befolkningsgruppe som det ikke tidligere er forsket i særlig grad på innen munnhelse.

Samarbeidspartnere: KORFOR, KoRus, Kriminalomsorgen-region Vest, Stavanger Fengsel, Åna Fengsel, Haugesund Fengsel, Sandeid Fengsel, Helse Fonna, PrisonHealth UIO, Tannhelse Rogaland

Munnhelse i sykehjem

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogaland, har i samarbeid med Tannhelse Rogaland, praksisfeltet, ulike FoU-miljøer og NETTOPP – Avdeling for digitale læringsressurser ved UiS, utviklet et digitalt verktøy som skal bidra til å bedre den orale helsen på sykehjem ved å bistå pleiepersonell med å ivareta sykehjemsbeboeres lovfestede rett til god munnhygiene og nødvendig tannbehandling. Målet med forskningsprosjektet er å undersøke effekten bruk av verktøyet har på den orale helsen til pasienter i sykehjem. Tannhelsepersonell fra TkRogaland undersøker oral helse blant sykehjemsbeboere ved tre ulike tidspunkt, slik at man kan se på den orale helsen ved beboerne over tid. I tillegg bes de ansatte ved sykehjemmene om å svare på et spørreskjema om munnhelse og munnstell.

Prosjektgruppen har det siste året rekruttert sykehjem og hatt to runder med datainnsamling. Den tredje og siste runden med datainnsamling ble startet i slutten av 2023 ved sykehjemmene som ble rekruttert tidligst i prosjektet.

Samarbeidspartnere: Institutt for klinisk odontologi – UiB, Det helsevitenskapelige fakultet – UiS, NETTOPP – UiS, Fakultet for helse- og idrettsvitenskap – UiA, Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i Rogaland og Norwegian Smart Care Cluster (NSCC)

«Hvordan går det med tannimplantatene»

Tannimplantatbehandling er en vanlig behandlingsform for å erstatte manglende tenner. Årlig settes det inn mellom 20 000 og 30 000 tannimplantater i Norge. Behandlingsmetoden er veldokumentert, men det finnes lite informasjon om hvordan det går med tannimplantater i en stor befolkning over lang tid. I dette prosjektet er hensikten å kartlegge pasienttilfredshet og komplikasjoner åtte år etter tannimplantatbehandling. Pasienter, som i 2014 fikk HELFO-stønning for tannimplantatbehandling, ble tilsendt et spørreskjema for å kartlegge erfaringer og tilfredshet, komplikasjoner og oral helse-relatert livskvalitet etter tannimplantatbehandlingen.

Nærmere 50% av pasientene som ble kontaktet har besvart spørreskjemaet. En del av respondentene er også blitt undersøkt klinisk. Det jobbes nå med analyse og formidling av datagrunnlaget som er samlet inn.

Samarbeidspartnere: Stavanger spesialisttannklinikk (ved TkRogaland), Institutt for klinisk odontologi – UiO, Institutt for klinisk odontologi – UiB, TkNN og TkMidt.

Evaluering av et tverrfaglig behandlingstilbud til pasienter med TMD-relaterte plager

Ved TkRogaland har det fra 2017 til 2023 pågått et prøveprosjekt rettet mot pasienter med TMD-relaterte plager. Pasientene fikk et tverrfaglig behandlingstilbud av et TMD-team bestående av tannlege, fysioterapeut og psykolog. Vi har utført en evalueringsstudie for å undersøke pasientenes erfaringer med behandlingen, og hva som var viktig for dem i forbindelse med behandlingen. Data ble samlet inn ved hjelp av spørreskjema og dybdeintervju. Ved å undersøke pasientenes erfaringer kan vi bidra til et mer målrettet behandlingstilbud til en pasientgruppe det erfaringsmessig er utfordrende å behandle. En vitenskapelig artikkel er under arbeid. Parallelt med dette har det blitt utarbeidet en evalueringsrapport som baserer seg på data fra studien, samt journaldata og dybdeintervjuer med behandlerne.

Samarbeidspartnere: Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogaland (TkRogaland)

Behandlingsresultat hos røykere og ikke-røykere etter periodontal behandling

Periodontitt er en betennelse i vevet rundt tennene, inkludert tannkjøtt og benet som støtter tennene. Det oppstår vanligvis som følge av opphoping av plakk og tannstein, og ubehandlet kan det føre til tannløshet. Røyking svekker kroppens immunrespons, reduserer blodsirkulasjonen i tannkjøttet, og reduserer evnen til å kjempe mot infeksjoner. Dette gjør at røyker har en høyere risiko for å utvikle og opprettholde periodontitt.

Formålet med prosjektet er å få kunnskap om samspeillet mellom systemisk inflammasjon og kliniske parametere hos røykere og ikke-røykere under behandling for periodontitt.

Datamaterialet til prosjektet tar utgangspunkt i et doktorgradprosjekt fra 2017 hvor 30 røykere og 30 ikke-røykere fikk aktiv periodontal behandling og ett år periodontal støttebehandling. Kliniske målinger, serumprøver og blodprøver ble tatt før behandling, etter aktiv behandling og etter ett års støttebehandling.

Serumprøvene har blitt undersøkt for biomarkører. mRNA har blitt isolert fra blodprøvene og det er blitt laget et DNA-bibliotek. DNA-biblioteket kan gi økt forståelse for hvilke biologiske prosesser som er ulike for røykere og ikke-røykere under behandling av periodontitt.

Samarbeidspartnere: Universitetet i Bergen, UiT Norges arktiske universitet

Oral helse hos barn fra innvandrerfamilier

Dette prosjektet vil undersøke hvordan god oral helse fremmes hos barn fra innvandrerfamilier. Prosjektet har et tverrkulturelt perspektiv, hvor kvalitative undersøkelser vil gjennomføres på norske helsestasjoner og i møte med mødre med ikke-vestlig bakgrunn. Hensikten med prosjektet er å oppnå kunnskap som kan bidra til økt tilpasning av det helsefremmende arbeidet ved helsestasjoner knyttet til oral helse hos barn fra innvandrerfamilier.

Tidligere studier viser at barn fra sårbare grupper er spesielt utsatt for å utvikle dårlig oral helse. Tidlig kariesutvikling er en indikator på sosial ulikhet, og er mer fremtredende blant barn fra familier med ikke-vestlig bakgrunn. I helsetjenesten kan møter med innvandrerfamilier preges av språkbarrierer og kulturelle ulikheter. Helsetjenestene kan også være utformet på bakgrunn av majoritetsbefolkningen, og dermed ikke evne å møte innvandrerfamiliers behov. I møte med innvandrerfamilier kan dette påvirke hvordan god oral helse fremmes, og hvordan tidlig kariesutvikling forebygges.

Samarbeidspartnere: Helsevitenskapelig fakultet – UiS

Kunnskapsnivå blant tannhelsepersonell om autismespekterforstyrrelser (ASF) og behandling av barn med ASF

Studien har til hensikt å kartlegge kunnskap om autismespekterforstyrrelser blant tannhelsepersonell i Den Offentlige Tannhelsetjenesten (DOT), og behandling av barn med ASF. Generelt finnes det lite forskning blant tannhelsepersonell på kunnskap om ASF og behandling av barn med ASF.

For å undersøke kunnskapsnivået blant tannhelsepersonell har vi utarbeidet et spørreskjema som tar for seg teoretisk og praktisk kunnskap om ASF, og tannhelsepersonellens mestringstro knyttet til behandling av denne pasientgruppen. Spørreskjema ble sendt ut i januar 2024. Det har ikke tidligere blitt gjennomført slike studier i noen av de nordiske landene. Dermed kan denne studien avdekke hvorvidt det er et økt behov for kunnskap om ASF, og behandling av barn med ASF i den offentlige tannhelsetjenesten. På sikt kan studien påvirke tilbudet som tannhelsetjenesten gir til pasienter med ASF, og eventuelt andre typer nedsettelse som kan trenge tilrettelegging.

Samarbeidspartnere: TkVestland, UiO

Kontakt

Ingvild Dommersnes, leder TkRogaland

ingvild.dommersnes@throg.no

Steinar Løgith Aase, konstituert fylkestannhelsesjef

steinar.loegith.aase@throg.no

Adresse

Torgveien 21 b, 4016 Stavanger

Telefon

51 50 68 10

Organisasjonsnummer

924 378 611

E-post

kompetansesenteret@throg.no

Nettside

www.tkrogaland.no

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Rogaland